

Vedat AÇIKALIN (2018). İlkokuma Yazma Eğitimi Aşamasında Etkileşimli Tahta Kullanımı, Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi (ULED), *Cilt(3/ Sayı (3)*,

Geliş Tarihi: 0105/2018

Kabul Tarihi: 20/07/2018

İLKOKUMA YAZMA EĞİTİMİNDE ETKİLEŞİMLİ TAHTA KULLANIMI

Vedat AÇIKALIN¹

Özet

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2010 yılından itibaren uygulamaya konulan Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) projesi kapsamında, tüm sınıflara kurulan etkileşimli tahtalar ile eğitim öğretim etkinlikleri desteklenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma ile etkileşimli tahtanın ilk okuma yazma eğitimi aşamasında nasıl bir öğretme ve öğrenme aracı olduğu, öğretmenlere ve öğrencilere ne gibi olumlu katkılar sağladığı araştırılıp, öneriler ortaya konmaktadır. Çalışma ... ilçesinde bir ilkokulda görev yapan sınıf öğretmenlerine uygulanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması desenlerinden kullanılmış olup bu kapsamda katılımcılara yarı yapılandırılmış sekiz soru sorulmuştur. Bulgular tablolar halinde kavramsallaştırılmıştır. Araştırma sonucunda etkileşimli tahtanın öğretmen öğrenme sürecinde olumlu sonuçları olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Etkileşimli tahta,

THE USE OF INTERACTIVE BOARD AT THE FIRST READING AND WRITING EDUCATION

Abstract

Ministry of National Education established Improving Opportunities and Enhancing Technology Project (FATIH) in 2010 and within this project, it was aimed to support teaching and learning activities by the interactive boards provided to all classrooms. The aim of this research is to show how the interactive board is a tool for teaching and learning at the first reading and writing education stage, and what positive values it provides to teachers and students. The study was applied to the primary school teachers who have been working in a primary school. Qualitative research methods were used from the case study patterns, and the participants were asked eight questions that were semi-structured. The findings were conceptualized and demonstrated as tables. As a result of the research, it was seen that interactive board had positive results in the teacher learning process.

Keywords: Interactive whiteboard,

¹ *Düzce Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Öğrencisi, vedatacalin66@hotmail.com*

Problem Durumu

Bireyin ilkokulda karşılaştığı ilk okuma yazma öğrenimi, öğrenmenin temelini oluşturmakla beraber öğrencinin hem potansiyelinin ortaya çıkmasına hem de akademik ve sosyal başarısının gelişmesine katkı sağlayan bir unsurdur (Yıldırım ve Demirtaş, 2008). Akyol (2010) İlk okuma ve yazma etkinliklerinin programda ve öğretim sürecinde yer almasının, bireyin gelecekteki öğrenim hayatını anlamlı derecede etkilediği vurgulamıştır. Psikoloji biliminin verileri, bireyde kazanılan ilk alışkanlıkların çok daha derinlere ulaştığını göstermektedir. Bu yüzden ilk okuma yazma becerilerinin kazandırıldığı sınıf içi etkinliklerde çok daha dikkatli olunmasının gerekliliği vurgulanmaktadır. Bu sebeple ilk okuma ve yazma yaklaşımlarında sürecin başından itibaren doğru model ve tekniklerin kullanılması önem arz etmektedir.

İlkokul birinci sınıfına okuryazar olarak (okuma yazmayı öğrenmiş olarak) kayıt yaptıran öğrencilerin aile ortamları veya okul öncesi dönemdeki sınıf ortamları incelendiğinde, bu öğrencilerin görsel-işitsel okuma ve yazma araçlarıyla daha önce karşılaştıkları veya bu araç gereçlere akranlarına göre daha fazla yönelindikleri görülmektedir (Çelenk, 2003). Dolayısıyla öğrencilerin ilk okuma ve yazma becerilerini geliştirilmesinde teknolojik araçların kullanılması gerektiği söylenebilir.

MEB tarafından yürütülen FATİH Projesinin amacı; (1) eğitim ve öğretimde fırsat eşitliğini sağlamak, (2) okullarda kullanılan teknolojiyi geliştirip iyileştirmek ve (3) BİT araçlarını öğrenme ortamının merkezine yerleştirerek öğrencilerin öğrenmelerini desteklemektir (MEB, 2012). TÜBİTAK, Bilim, Sanayi Teknoloji Bakanlığı, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı gibi ilgili kamu kurumları tarafından desteklenen projenin beş ana ögesi bulunmaktadır. Donanım ve yazılım altyapısının sağlanması, eğitsel e-içeriğin sağlanması ve yönetilmesi, öğretim programlarında etkin BİT kullanımı,

öğretmenlerin hizmet içi eğitimi ve bilinçli, güvenli, yönetilebilir, ölçülebilir BİT kullanımınıdır.

Etkileşimli tahtalarda yapılan faaliyetlerin etkili olabilmesi için bu tahtaların tüm potansiyellerinin tam anlamıyla farkında olmak gerekmektedir. Öğretmenler etkileşimli tahtaların özelliklerini ne kadar iyi bilir ve bildiklerini uygulayabilirlerse eğitim o kadar etkili ve verimli olacaktır. Öğretmenler etkileşimli tahtaları ders içerisine en uygun şekilde adapte ederek kullanabilmelidirler. Ancak bu şekilde var olan bir teknolojinin bize sunduğu imkânlardan faydalanılabilir (Erduran ve Tataroğlu, 2009). Etkileşimli tahtaların kullanımı, öğrencilerin psikomotor becerilerinin gelişimi üzerinde de etkilidir. Öğrenciler dokunmatik ekranı kullanarak nesnelere hareket ettirme, çizim araçlarını kullanarak yeni nesnelere oluşturma gibi deneyimler kazanmaktadırlar (Çelik ve Atak, 2012).

Etkileşimli tahta teknolojisinin ilk okuma yazma öğretimi çalışma ve etkinliklerinde ne oranda kullanıldığına yönelik öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma şu sorulara cevap aranmıştır: Sınıf öğretmenlerinin etkileşimli tahtayı kullanım durumları nasıldır? Sınıf öğretmenlerinin etkileşimli tahtayı kullanırken yaşadıkları sorunlar nelerdir? Etkileşimli tahta kullanımının ilk okuma yazma öğretimi sürecinde kullanımının olumlu ve olumsuz etkileri nelerdir?

1- Araştırma Modeli

FATİH projesi kapsamında okullarda kullanıma sunulan etkileşimli tahtaların ilk okuma yazma öğretimindeki etkisine yönelik öğretmen görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırma nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışması modeli kullanılmıştır. Durum çalışmaları, nasıl ve niçin sorularına cevap arayarak bir olay veya olgunun derinlemesine incelenmesine olanak sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu belirlerken ulaşılabilir örneklem seçim yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda çalışma grubunu ... ilçesinde FATİH projesi kapsamında yer alan bir ilkokulda görev yapan altı öğretmen oluşturmaktadır. Katılımcılara yönelik bilgiler tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Eğitimcilere İlişkin Kişisel Bilgiler

Değişkenler	Alt Kategoriler	f	%
Cinsiyet	Kadın	5	83
	Erkek	1	17
Yaş	26-30	-	-
	31-35	2	33
	36-40	-	-
	41-45	1	17
	46-50	2	33
	51-55	-	-
Yaş	56-60	1	17
	61 ve üzeri	-	-
	-	-	-
Öğretmenlik Süresi	1-5 yıl	-	-
	6-10 yıl	1	17
	11-15 yıl	1	17
	16-20 yıl	-	-
	21-25 yıl	2	33
	25 ve üstü	2	33

Tabloya göre sınıf öğretmenlerin 5’i kadın 1’i erkektir. Öğretmenlerin çoğunluğu 40 yaş ve üzerinde olup 20 yıl üstü mesleki deneyime sahiptir.

Veri Toplama Aracı

Öğretmenlerin etkileşimli tahta hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmada yarı yapılandırılmış sorular kullanılmıştır.

Öğretmenlerin cinsiyet, yaş ve mesleki deneyimlerine yönelik sorular bulunmakta ve okullardaki etkileşimli tahta uygulaması ile ilgili öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla görüşme gerçekleştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış soruların hazırlanmasında iki alan uzmanından görüş ve bilgi alınmıştır. Alınan görüşler doğrultusunda açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Öğretmenler ile yapılan görüşme formları ile ilgili elde edilen bulgular içerik analizine tabii tutulmuştur. Elde edilen kategoriler frekanslar dâhilinde sunulmuş ve verilerde geçerliği artırmak için yazılı görüşlerle desteklenmiştir. Ayrıca katılımcıların gizliliğine ihlal etmemek için öğretmenler Ö1, Ö2, ..., Ö6 şeklinde kodlanmıştır.

2- BULGULAR

1. Öğretmenlerin etkileşimli tahtayı ne kadar süre, ne sıklıkta ve hangi derslerde kullandıklarına dair bulgular

Tablo 2. Öğretmenlerin kullanım durumları

	Süre (yıl)	Kullanım Tercih Edilen Dersler
Ö1	4	Görsel sanatlar, beden eğitimi, oyun ve fiziki etkinlikler dersi dışında tüm derslerde
Ö2	12	Hayat Bilgisi
Ö3	9	Türkçe
Ö4	3	Kazanıma bağlı
Ö5	2	Kazanıma bağlı
Ö6	8	Kazanıma bağlı

Tablo 2 de öğretmenlerin kullanım süreleri (yıl) ve kullandıkları derslere ait bulgular verilmiştir. Öğretmenlerin kullanım sürelerine bakıldığında 2 ila 12 yıl aralığında değişen kullanım sürelerinin olduğu görülmektedir. Yapılan görüşmede Ö2 “İki yıldır kullanıyorum ilk yıl ara sıra kullanıyordum. Bu yıl

Vedat AÇIKALIN

her gün kullanıyorum.” İfadesini kullanmıştır. Bu durum kullanım yoğunluğunun yıl ilerledikçe daha da arttığına işaret etmektedir.

Yapılan görüşmeler sonucunda öğretmenlerden bazıları (Ö2 ve Ö3) belli derslerde etkileşimli tahta kullanımına daha fazla yer verdiklerini belirtirken öğretmenlerin üç tanesi ders yerine kazanım odaklı olarak etkileşimli tahta kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu bağlamda Ö6 “Ders işlenişine göre davranış ve kazanımlar doğrultusunda (etkileşimli tahtayı) kullanıp kullanmayacağıma karar veriyorum.” ifadesiyle etkileşimli tahta kullanımında hedef kazanımın belirleyici olduğuna vurgu yapmıştır.

2. Öğretmenlerin etkileşimli tahta kullanımında yaşadıkları sorunlara dair bulgular

Tablo 3. Etkileşimli tahta ile ilgili sorunlar

Sorunlar	f
İnternet kesintisi	5
Yetersiz donanım (yazıcı bağlanmama, kalem, ses)	3
Veri tabanlara ulaşamama	1
Yetersiz yazılım	5
Eğitim eksikliği	4

Öğretmenlerin etkileşimli tahta ile ilgili dile getirdikleri sorunlar; internet bağlantısı olmama yada bağlantı ile yaşadıkları kesinti problemleridir. Yine öğretmenlerin büyük çoğunluğu yazılımsal yetersizlikten şikayet etmiştir. Ö4 “Etkileşimli tahta kullanırken bu yıl dokunmatikte sorun yaşıyorum tahta sık sık donuyor ve mouse kullanmak zorunda kalıyorum. Bu da verimi düşürüyor” ifadesiyle etkileşimli tahtada yaşanan dokunmatik ekran problemlerinin öğretim verimliliğini düşürdüğüne dikkat çekmiştir.

Yazılımsal boyutta tahtaların daha etkili kullanılmasına yardımcı olacak ve tahta kullanılmaya materyaller sunan sitelere erişim izinlerinin olmamasından

şikayet eden Ö1 “Etkileşimli tahtada yaşadığım tek sorun (bazı sitelere) erişime izin verilmeme problemi. Mesela Morpa Kampüs.” ifadesiyle tahtayı daha etkin hale getirecek bu tür internet adreslerine erişimin olması gerektiğine vurgu yapmıştır. Buna ek olarak Ö3 “Etkileşimli tahtalara yazıcı bağlantılarını yapılması daha uygun olacaktır.” ifadesiyle ET’lerde donanımsal probleme işaret etmiştir. Yine donanımsal sorunlara işaret eden Ö6 “...kalem ses sistemindeki arızadan sıkıntılar yaşanmaktadır.” İfadesini kullanmıştır.

Sınıf öğretmenleri etkileşimli tahta kullanımı ile ilgili yaşanan sorunlarda etkileşimli tahtadan kaynaklı sorunlara işaret etmekle birlikte kendilerinin tahtaları kullandığı yetersizliklerine de değinmişlerdir. Bu noktada Ö6 “Öğretmenler sınıflarda etkileşimli tahtayı kullanma konusunda yeterli derecede desteklenmeli ve eğitim almalıdır.” ifadesine yer vermiştir.

3. Etkileşimli tahtanın öğretme- öğrenme sürecinin niteliğine katkılarına ilişkin bulgular

Tablo 4. Etkileşimli tahtanın katkuları

Öğrenmeyi destekleme	Sınıf yönetimi
Somut öğrenme	Olumlu (n=4)
Kalıcı öğrenme	Olumsuz (n=2)
Motive edici	
Birden Fazla duyuya hitap etmek	
Pekiştirici	
Eğlenerek öğrenme	

Öğretmenler genel anlamda etkileşimli tahtanın öğrenci öğrenmelerin desteklediğine vurgu yapmışlardır. Özellikle öğrencilerin dikkatlerinin derse toplanması bağlamında etkileşimli tahtanın kullanımının önemine vurgu yapan Ö1 “Etkileşimli tahta kullanımı motivasyonu kesinlikle artırıyor çünkü şu anki çocuklar çoğunlukla ekran odaklı yaşıyorlar gördükleri karakterler öğrenmelerini kolaylaştırıyor ve onları eğlendiriyor Rutin ve düz anlatımlar çocukları çekmiyor Bu yüzden öğrenmeyi kolaylaştırmak ve daha kısa sürede öğrenmek için etkileşimli tahta kullanımı neredeyse zorunlu oldu.” İfadesiyle

Vedat AÇIKALIN

etkileşimli tahtanın öğrenmeyi kolaylaştırdığına ve öğrencilerin kullanmaktan zevk aldığına vurgu yapmıştır.

4. Etkileşimli tahta kullanımının okuma yazma sürecine etkilerine ilişkin bulgular

Tablo 5. Etkileşimli tahta okuma yazma sürecine etkileri

Olumlu	Örnek Alıntı
Okuma ve yazma sürecini kolaylaştırma ve hızlandırma	...Çocuklar çizgi film izlerken veya şarkı söylerken sesi hissediyor kelimeleri karakterlerle çözüp birleştirebiliyor, her seste farklı bir macera yaşandığı için dikkatlerini uzun süre sese ve heceye kelime verebiliyorlar...Bu da öğrenme sürecinin kolaylaştırıp kısaltmakta.(Ö1)
Çoklu zekaya hitap etme	Olumlu yönde etkilemektedir hazırladığı materyaller ve kullandığımız eğitim siteleri her türden zeka türüne hitap etmektedir
Anında geri dönüt verme	...okuma yazma sürecinde verdiğimiz sesleri tahtadan duymak o seslerin yer aldığı varlık isimlerinin resimlerini tahtada görmek bir sürü resmin içinden dokunarak seçmek doğru seçtiyse tahta tarafından alkışlanmak yanlış seçtiyse yeniden denemesi için cesaretlendirmek öğrenci için inanılmaz güzel duygular. (Ö3)
Kalıcılık	...materyaller ve kullandığımız eğitim siteleri her türden zeka türüne hitap etmektedir Bu da çocukların okuma yazma sürecine daha çok katılmalarına ve öğrenmenin kalıcılılaşmasına yardımcı oluyor (Ö5)
Çocuğa uygun (dijital çocuklar)	...günümüz çocuklarının dijital Dünya ile olan bağlarını düşünürsek etkileşimli tahta etkinlikleri yapmayı seviyorlar (Ö4)
Olumsuz	Örnek Alıntı
Uzun süreli kullanımda dikkat eksikliği	1. sınıf dikkat Süresi kısa olduğu için 7 dakikayı geçerse sınıf disiplini bozulmakta kolayına geldiği için sadece okumak isteyip yazmak istememek de.(Ö2)

Olumlu etkileri arasında ilk okuma yazma öğretiminde öğrencilerin öğrenme süreçlerini kolaylaştırma ve hızlandırma, birden fazla duyuya hitap ederek farklı zeka türlerindeki öğrencilere hitap etme, öğrencilerin anında geri dönüt almasına yardımcı olma, öğrenmeyi kalıcı hale getirme ve dijital çağda yetişmekte olan öğrencilere uygun olma yer almaktadır. Bununla birlikte bir öğretmen etkileşimli tahtayı ilk okuma yazma öğretiminde uzun süre

kullanımının öğrencilerin yaş grubu da dikkate alındığında dikkat eksikliğine neden olabileceği konusunda uyarılmaktadır.

SONUÇLAR

Araştırma sonuçlarına göre genel anlamda etkileşimli tahtanın öğrenme ortamlarına entegrasyonu sınıf öğretmenleri öğretmenler tarafından kabul görmüştür. Bununla birlikte öğretmenler etkileşimli tahta kullanımına bazen dersler bazında çoğu zaman ise hedef kazanımlar doğrultusunda karar vermişlerdir.

Etkileşimli tahta kullanımında yaşanan sorunlar: İnternet bağlantısının olmaması ya da bağlantı ile yaşanan kesinti problemleri, yazılım ve donanım yetersizliği ve eğitim eksikliğidir. İnternet bağlantısının sağlanamaması ve okul içinde ise sınırlandırılmış olması etkileşimli tahta kullanımına olan ilgiyi etkilemektedir.

Öğretmenler etkileşimli tahtanın öğrenci öğrenmelerin desteklediğine vurgu yapmışlardır. Özellikle öğrencilerin motivasyonunu arttırdığı, öğrenmeyi kolaylaştırdığı ve öğrencilerin kullanmaktan zevk aldığı, somut ve kalıcı öğrenmeyi desteklediği ve özellikle birden fazla duyuya hitap etmesinin bu duruma olanak sağladığı görüşü hâkimdir.

Etkileşimli tahta kullanan öğretmenlerin etkileşimli tahtaya yönelik olarak tutumlarının olumlu olması önemlidir. Etkileşimli tahtanın uygulayıcıları olan öğretmenlerin öğrenme ortamında kullanmaları ve etkileşimli tahta hakkında olumlu düşüncelere sahip olmaları olumlu bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

- Akyol, H. (2010). *Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri* (3. Baskı).. Ankara: Pegem Akademi.
- Çelik, S., ve Atak, H. (2012). Etkileşimli tahta tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 2(2), 43-60.
- Çelenk, S. (2007). İlk Okuma- Yazma Programı ve Öğretimi, Ankara, Anı yayıncılık.
- Çelenk, S. (2003). Okul Aile İşbirliği İle Okuduğunu Anlama Başarısı Arasındaki İlişki, *H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*
- Erduran, A., ve Tataroğlu, B. (2009). Eğitimde akıllı tahta kullanımına ilişkin fen ve matematik öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması. *9th International Educational Technology Conference'da (IETC2009) bildiri olarak sunulmuştur*. Ankara, Türkiye.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2012b). Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim istatistikleri. http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_orgun_egitim_2011_2012.pdf adresinden 28 Temmuz 2012 tarihinde edinilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2012c). Milli Eğitim Bakanlığı FATİH Projesi. <http://fatihprojesi.meb.gov.tr> adresinden 10 Nisan 2012 tarihinde edinilmiştir.
- Yıldırım, A. Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*.Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, N. Demirtaş, Z. (2008). Öğrenci Görüşlerine Dayalı Sınıf Öğretmenliği Bölümü İlk Okuma ve Yazma Öğretimi Dersine İlişkin Bir Öneri. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3): 681 - 695.